

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายโดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดูแลตนเองของบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่มีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง ที่มารับบริการที่ศูนย์บริการพยาบาลระดับปฐมภูมิแห่งหนึ่ง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นบุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนกลางถึงตอนปลายที่มีภาวะเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังตั้งแต่หนึ่งโรคขึ้นไป จำนวน 18 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนด เก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ถึงเดือน เมษายน พ.ศ. 2550 ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ร่วมกับการสังเกต รวมถึงการจดบันทึกภาคสนาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์จากเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า บุคคลวัยผู้ใหญ่ที่มีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง มีการรับรู้เกี่ยวกับโรคและภาวะเจ็บป่วย เป็น 2 แบบ คือแบบแรกรับรู้ว่ามีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง แต่ยังไม่แข็งแรงดี และแบบที่ 2 รับรู้ว่ามีโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัวและร่างกายมีความผิดปกติ รวมทั้งมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น การดูแลตนเองของบุคคลวัยผู้ใหญ่ คือ การไปพบแพทย์ การใช้ยา การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การดูแลเท้าและดูแลบาดแผล การทำใจ การแสวงหาข้อมูล การสังเกตตัวเอง และการตรวจสอบความผิดปกติด้วยตนเอง และการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตประจำวัน ปัจจัยที่ส่งเสริมการดูแลตนเองของบุคคล ประกอบด้วย การรับรู้ความรุนแรงของโรค ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคม ครอบครัวและบุคคลแวดล้อม อุปนิสัยส่วนตัว ประสิทธิภาพการดูแลผู้ที่เจ็บป่วย วิถีชีวิตประจำวัน ความเชื่อส่วนบุคคล ความใส่ใจ/ตระหนักในเรื่องสุขภาพ ปฏิสัมพันธ์และความไว้วางใจต่อบุคลากรทีมสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพ และสิทธิในการรักษาพยาบาล ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดูแลตนเอง ได้แก่ ความวิตกกังวล/ความกลัว วัยสูงอายุ ความรุนแรงและอาการแสดงของโรค ภาวะเศรษฐกิจ การขาดแรงสนับสนุนในครอบครัว การไม่มีปฏิสัมพันธ์/ความไม่ไว้วางใจบุคลากรทีมสุขภาพ ไม่เข้าใจเกี่ยวกับโรค การใช้ยาที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวัน และการขาดข้อมูลในการดูแลตนเอง

ผลการศึกษาวิจัยช่วยให้บุคลากรทีมสุขภาพได้แนวทางในการประเมินเกี่ยวกับการรับรู้ และการดูแลตนเอง ตลอดจนปัจจัยที่ส่งเสริม และที่เป็นอุปสรรคต่อการดูแลตนเองของบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่มีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง นอกจากนี้ยังใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดูแลตนเองของบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่มีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง กลุ่มต่างๆ ต่อไป

The purpose of the descriptive research using qualitative data was to study self care of adults with chronic illness attending a primary care unit in Khon Kaen province. Using purposive sampling, 18 key informants in middle-aged and late adults who had one or more chronic illness were selected to the study. Data were collected during February – April 2007. In-depth interviews, observation, field-note taking, and documentary reviews were used as data collection methods. Content analysis was used as data analysis method.

Results showed that adults with chronic illness perceived their disease and illness in two ways: 1) as having chronic disease (s) but still physically active; and 2) as having the disease (s) with physical inability, including changes in the body. Self-care behaviors of adults with chronic disease identified in this study were: doctor visit, medication taking, diet, exercise, foot care and wound care, tam-chai (accepting), information seeking, body sensing/observing and body checking, and adjusting daily living. Factors contributing to self-care were: perception of illness, family socio-economic status, social support from family members and neighbors, personal habits, care giving experience, life-styles, awareness and attention to health, relationships with and trust of health personnel, health care services and health care insurance. Factors that were barriers to self-care were: fear and anxiety, old age, severity of disease and symptoms, socio-economic status, lack of social support, poor relationship and mistrust to health personnel, lack of knowledge and information related to self-care.

Results from this study provide guidelines for health care personnel in order to assess persons' perception of illness, self-care, as well as contributing and inhibiting factors to self-care of adults with chronic disease (s). It suggests ways to do future research related to self-care of other age groups with chronic illness.